

PUBLIKACIJOS

ORESTA RĖGALAITĖ

Jungo fenomenas

Analitinės psichologijos pradininko šveicarų psichologo ir kultūrologo Carlo Gustavo Jungo (1875–1961) vardas šiandien dažnai minimas akademi- niuose sluoksniuose. Neretai išgirsti jo vardą ir kasdienybės šurmulyje. Am- žiaus pabaigoje garsiojo mokslininko darbai švyti viliojančiomis spalvomis.

Sunku suskaičiuoti, o juo labiau išvardyti visus mokslinius darbus, straips- nius, traktatus etc., skirtus jo kūrybos, metodo, novacijų analizei ir komenta- rams. Gausus analitinės psichologijos šalininkų būrys šiandien jau gali vartyti į daugelį pasaulio kalbų išverstus, milijoniniais tiražais pasklidusius C. G. Jun- go raštus.

Domėjimąsi C. G. Jungo idėjomis šiandien Lietuvoje galima būtų paly- ginti su kažkada plūstelėjusia „nyčizmo“ ar „šopenhauerizmo“ banga. Kaip ir kiekvieno iškilaus mąstytojo ar mokslininko kūryba, C. G. Jungo darbai – uni- versalūs, daugiaprasmiai, daugiasluksniai tekstai, atviri įvairaus pobūdžio komentarams.

Erudicija, platus interesų laukas (nuo kasdienybės psichologijos ir moks- linio empiriškumo iki alchemijos ir orientalistinės mistikos, nuo parapsicho- logijos fenomeno iki karmos ir reinkarnacijos aiškinimų), skvarbi analizė, gy- vas stilius, nuolatiniai C. G. Jungo darbuose nekategoriški „drįsčiau manyti“, „tikriausiai“ pavergia ir specialistą, ir pašalietį, panūdusį pažvelgti į mokslin- kinko atrastas ir aprašytas sielos gelmes.

Galima būtų daug pasakyti vien apie C. G. Jungo universalią sintezę, mi- tologinę introspekciją, apie metodą, kurį pats mokslininkas savo veiklos pu- siaukelėje įvardijo kaip naują mokslinio racionalumo tipą. Jo mokiniai, sekė- jai ir epigonai mokėsi ir tebesimoko šio „naujojo racionalumo“.

Tvirtai teigdamas naujojo metodo būtinybę, C. G. Jungas nebuvo toks kategoriškas ir nepalenkiamas, svarstydamas ar analizuodamas vieną ar kitą

jį jaudinusią problemą. Tiesa, mokslinės veiklos pradžioje, praėjęs ilgą ir vaisingą psichoanalizės mokyklą pas S. Freudą, C. G. Jungas prabyla apie išsamesnės, gilesnės sielos analizės būtinybę, kartais net pernelyg negailestingai kritikuoja savo mokslinės veiklos lopšio brolius – psichoanalitikus.

Pradėjęs dirbti savarankiškai, C. G. Jungas mokslinių eksperimentų objektu pasirinko save. Tarsi G. Minchas, užsikrėtęs grįžtamąja šiltine sergančiojo krauju, jis irgi troško patirti pats – tik jau ne kūno, o sielos ligos patogenezę. Nuodugni, kruopšti autoanalizė, dažnai skausmingas savo sielos preparavimas, pašamonės dešifravimas leido mokslininkui atrasti nuostabių dalykų ir paskelbti ne vieną, atrodytų, mistišką hipotezę, kurių svarbiausia – kolektyvinės pašamonės egzistavimas. C. G. Jungo biografijos ir darbų tyrinėtojas anglų filosofas A. Stevensas laiko šią idėją vienu revoliucingiausių mūsų amžiaus atradimų.

Kolektyvinės pašamonės problema tampa C. G. Jungo kūrybos leitmotyvu. Straipsnis „Šiuolaikinio žmogaus sielos problema“ parašytas 1928 metais, kai mokslininkas jau buvo suformulavęs ir paskelbęs pamatinius kolektyvinės pašamonės fenomeno ir archetipų teorijos postulatus. Šis mokslininko darbas bendrame jo kūrybos kontekste gali pasirodyti net socialiai angažuotas ar perdėm politizuotas. Anaipol. Tokia socialinių ir politinių realijų analizė skamba tarsi iššūkis tiems, kurie kaltino (ar tebekaltina) C. G. Jungą žemiškos tikrovės ignoravimu bei misticizmu.

Straipsnyje kalbama apie šiuolaikinį žmogų (*der Moderne*), apie XX amžiaus pradžios individą, apie tą kasdien ir visur sutinkamą subjektą (vadinasi, autorius kalba ir apie save). Kalbama ne apie žmogų apskritai, o apie konkrečią šimtmečio pradžios būtybę, klaidžiojančią Vakarų Europos gatvėmis, „dalykiškai“ žvelgiančią į ateitį, veikiančią, mąstančią, prekiaujančią, užkariaujančią, mylinčią, žudančią. Žinoma, šiose pesimistinėse išvalgose galima išgirsti ir praūžusio Pirmojo pasaulinio, ir ant slenkščio laukiančio Antrojo pasaulinio karų garsus. Tačiau ar ne kasandriškai šiandien skamba beveik prieš septyniasdešimt metų ištarti C. G. Jungo žodžiai: „Pagrindiniai pasaulio keliai apleisti ir ištuštėję. Turbūt todėl ieškantis instinktas išklysta iš pramintų takų ir klaidžioja šalikelėm, lygiai taip pat kaip antikinis žmogus, išsivadavęs iš Olimpo dievų pasaulio, užėjo priešakines Azijos paslaptis. Mūsų slėpiningas instinktas, pasitelkęs Rytų teosofijas bei Rytų magiją, ir išorėje, ir viduje, mašliai išsiūrėdamas į sielos gelmes, ieško to paties.”

Taigi analitinės psichologijos metodologinis instrumentarijus, kaip ir visus, taip ir šį C. G. Jungo darbą pakylėjo į universalaus apibendrinimo lygmenį. Puikus stilius leidžia mums gėrėtis dar viena mokslininko „analitine poema“, o problemų aštrumas ir originalus jų akcentavimas dar kartą atskleidžia mums C. G. Jungo genijaus spalvų įvairovę.